

RIKTLINJE

Hållbarhet

Gäller för Region Stockholm

Innehållsförteckning

Syfte	3
Tillämpning	4
Hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden	5
Hållbar konsumtion och produktion	6
En organisation att lita på	10
Bilaga 1. Kriterier för utfasning av farliga ämnen	14
Bilaga 2. Relaterade styrande och stödjande dokument.....	15

RS-2021-0714

Beslutad av regionfullmäktige, den 13 juni 2023.

Gäller för Region Stockholm.

Gäller tills vidare

1 Syfte

Region Stockholm har under lång tid bedrivit ett ambitiöst hållbarhetsarbete och ska fortsatt vara ett föredöme inom området. Hållbarhet ska genomsyra allt arbete i Region Stockholm.

Riktlinjer för hållbarhet är en del av den samlade hållbarhetsstyrningen och ska bidra till ett sammanhållet arbete med social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet¹. På sikt ska hållbarhetsarbetet vara helt införlivat i ordinarie arbete. Riktlinjerna kompletterar Region Stockholms Hållbarhetspolicy och Hållbarhetsstrategi. Hållbarhetspolicyn innehåller tre styrande principer och huvudområden för hur Region Stockholm ska arbeta med hållbarhet. Hållbarhetsstrategin konkretiserar vilka av policyns områden som ska vara i fokus under åren 2022–2027 och nämnder och bolag ska arbeta i enlighet med strategin. Riktlinjerna innehåller övergripande beskrivningar och krav som konkretiserar hur verksamheterna ska arbeta. Riktlinjerna ska, liksom policyn och strategin, bidra till att nå regionfullmäktiges mål och beaktas inom den ordinarie processen för budget- och verksamhetsplanering som vid framtagande av mål, prioriteringar av åtgärder och finansiering utav åtgärder.

Tillsammans ger de tre styrande dokumenten medarbetare, chefer och förtroendevalda stöd i att dels säkerställa efterlevnad av lagstiftning och nationella regelverk, dels arbeta med hållbarhet i enlighet med regionfullmäktiges utpekade riktning. Riktlinjerna är olika detaljerade inom olika områden. Detta beror på att det har bedömts finnas olika behov av kompletterande beskrivningar och krav beroende på vilken

styrning och information som ges inom respektive område i policyn och strategin. Riktlinjerna kompletteras därutöver av stödande dokument som vägledningar för fördjupad information utifrån verksamheternas behov och efterfrågan.

Hållbarhet berör alla nämnder och bolag inom Region Stockholm och ska vara en integrerad del av verksamheterna snarare än en enskild process. Utgångspunkten är att hållbarhetsstyrningen i så stor utsträckning som möjligt ska vara integrerad i nämndernas och bolagens ordinarie ledningsprocesser. Riktlinjer för hållbarhet styr i första hand de områden som inte adresseras i övriga styrande dokument. Där det finns andra relevanta styrande dokument görs en hänvisning till dessa. Vilka styrande dokument som avses anges i bilaga 2.

Riktlinjer för hållbarhet följer Hållbarhetspolicyns och Hållbarhetsstrategins tre huvudområden:

1. Hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden
2. Hållbar konsumtion och produktion
3. En organisation att lita på.

1 I dokumentet avses med social hållbarhet; folkhälsa, mänskliga rättigheter, jämställdhet, jämlikhet, trygghet, barns rättigheter samt delaktighet för personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter och hbtqi-personer. Miljömässig hållbarhet innefattar klimatpåverkan, naturresursanvändning, biologisk mångfald, ekosystemtjänster, miljö- och hälsoskadliga utsläpp, giftfri miljö och buller. Arbete med ekonomisk hållbarhet innebär i riktlinjerna att bidra till att organisationen har en långsiktigt hållbar ekonomi för att klara uppdrag och åtaganden på kort och lång sikt samt att åtgärder som ger störst samhällsnytta och måluppfyllelse inom ramen för tillgängliga skattemedel identifieras och prioriteras.

2 Tillämpning

För att tillämpa riktlinjer för hållbarhet behöver respektive nämnd och bolag identifiera vilka beskrivningar och krav som är relevanta för verksamheten och integrera relevanta krav i lokala styrande dokument och rutiner samt säkerställa kännedom och efterlevnad av de styrande dokument som riktlinjerna hänvisar till.

Efterlevnad av riktlinjerna följs upp inom ramen för Region Stockholms ordinarie processer med tertial-, delårs- och årsrapportering på koncernnivå. Det innebär att riktlinjerna för hållbarhet inte följs upp som enskilt styrande dokument.

På så sätt implementeras riktlinjerna i det löpande arbetet och i ordinarie styrning och uppföljning av Region Stockholms verksamheter. Det innebär också att varje nämnd och bolag arbetar enligt riktlinjen utifrån sina egna förutsättningar och sitt eget systematiska arbete. Policyn, strategin, riktlinjerna och kompletterande vägledningar fyller olika syften och kan med fördel användas tillsammans vid planering av verksamheten.

En ekonomi i balans är en grundläggande förutsättning och varje nämnd och bolag behöver i arbetet med riktlinjerna utgå från sina ekonomiska förutsättningar och totalekonomiska effekter av åtgärderna. Kostnads-effektivitet ska eftersträvas, det vill säga att de åtgärder

och arbetssätt väljs som bedöms ge mest nytta i förhållande till kostnaden, och bör beräknas genom att ta hänsyn till hela livscykelkostnaden.

Region Stockholm är beroende av att upphandla stora volymer varor och tjänster. För att säkerställa att åtagandena i riktlinjen uppfylls ska relevanta delar omsättas i krav vid upphandlingar och i avtal med leverantörer. För att säkerställa att åtagandena i riktlinjen uppfylls ska relevanta delar omsättas i krav vid upphandlingar och i avtal med leverantörer, vårdvalsaktörer och hyresgäster. Hållbarhet i inköpsprocessen regleras även i Region Stockholms inköspolicy, riktlinjer för inköp och anvisningar för kategoristyrkt arbetssätt.

Riktlinjer för hållbarhet gäller tills vidare och ska aktualitetsprövas varje mandatperiod eller vid behov. Riktlinjerna förvaltas av regionstyrelsens förvaltning, regionledningskontoret. Regionledningskontoret ska ge verksamheterna stöd i genomförandet av riktlinjerna.

3 Hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden

Inom området *Hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden* redovisas övergripande beskrivningar och krav på hur nämnder och bolag ska arbeta inom hållbarhet samt hänvisningar till befintliga styrande dokument.

3.1 | Vid genomförande och utveckling av Region Stockholms uppdrag främjas jämlika livsvillkor samt attraktiva, inkluderande och livskraftiga samhällen

- Region Stockholms inköp ska bidra till att Region Stockholm ger likvärdig och god service till länets invånare i enlighet med Riktlinjer för inköp².

3.2 | En god, jämlik hälsa i befolkningen främjas aktivt och strukturella hinder för att leva ett hälsosamt liv motverkas

- Berörda nämnder och bolag ska arbeta i enlighet med Region Stockholms folkhälsopolicy³.
- Berörda nämnder och bolag ska arbeta i enlighet med Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022–2030⁴.
- Berörda nämnder och bolag ska arbeta i enlighet med Strategi för suicidprevention⁵.

3.3 | Region Stockholm verkar för ökad tillit och trygghet i verksamheterna samt i samhället

- För att bidra till utvecklingen av ökad tillit ska berörda nämnder och bolag beakta geografiska och socioekonomiska skillnader i planering av verksamhet och tjänster.
- För att bidra till utvecklingen av trygga och trivsamma stads- och boendemiljöer ska berörda nämnder och bolag beakta säkerhets- och trygghetsfrågor i den regionala fysiska planeringen.

Skadegörelse som omfattar Region Stockholms fastigheter och anläggningar ska polisanmälas. Hot och våld mot medarbetare eller invånare ska polisanmälas i samförstånd med den berörda.

- Nämnder och bolag ska upprätthålla ett gott integritetsskydd inklusive att löpande analysera regelefterlevnaden och vid behov vidta förbättringsåtgärder.
- Nämnder och bolag ska säkerställa ett tillräckligt intrångsskydd i enlighet med Riktlinjer för säkerhetsarbete⁶.

3.4 | Ett inkluderande kulturliv främjas och kulturarv bevaras

- Berörda nämnder och bolag ska arbeta i enlighet med Kulturstrategi för Stockholmsregionen⁷.

3.5 | Region Stockholms service och tjänster utvecklas för att möjliggöra för invånare och andra regionala aktörer att minska sin miljö- och klimatpåverkan

- Planering och utveckling av kollektivtrafik ska göras i enlighet med Regionalt trafikförsörjningsprogram för Stockholms län⁸.

3.6 | Region Stockholm bidrar till goda förutsättningar för näringsliv och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt

- Berörda nämnder och bolag ska arbeta i enlighet med Näringslivs- och tillväxtstrategi⁹.

2 Riktlinjer för inköp, LS 2018-0667.

3 Region Stockholms folkhälsopolicy, RS 2020-0535.

4 Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022- 2030, RS 2020-0457.

5 Strategi för suicidprevention, RS 2020-0456.

6 Riktlinjer för säkerhetsarbete, RS 2020-0782.

7 Kulturstrategi för Stockholmsregionen, LS 2017-1514.

8 Regionalt trafikförsörjningsprogram för Stockholms län, LS 2017-0540.

9 Näringslivs- och tillväxtstrategi, RS 2020-0780.

4 Hållbar konsumtion och produktion

Inom området *Hållbar konsumtion och produktion* redovisas övergripande beskrivningar och krav på hur nämnder och bolag ska arbeta inom hållbarhet samt hänvisningar till befintliga styrande dokument.

4.1 | Klimatpåverkan från Region Stockholms verksamheter och konsumtion av varor och tjänster minskar

- Nämnder och bolag ska arbeta i enlighet med Riktlinjer för inköp¹⁰.
- Nämnder och bolag ska arbeta i enlighet med Riktlinjer för möten och resor¹¹.
- De fyra punkterna nedan beskriver ett generellt synsätt för klimatnytta kopplat till energianvändning och energiprestanda och ska beaktas vid planering av åtgärder vid exempelvis ny- och ombyggnationer.
  - Minimera energibehov och effekttoppar vid drift och förvaltning av egna samt, i den mån möjligt, hyrda fastigheter, anläggningar och verksamheter samt återvinna överskottsenergi.
  - Identifiera och ta fram rutiner för planering och hantering av energiintensiv utrustning i verksamheterna.
  - Generera förnybar energi med låg klimat- och miljöpåverkan ur ett livscykelperspektiv, när det är affärsmässigt gynnsamt, för att i högre grad täcka verksamheternas energibehov.
  - Vid upphandling av el, fjärrvärme och -kyla ska kravställningen syfta till låg klimat- och miljöpåverkan ur ett livscykelperspektiv och exergi-begreppet ska beaktas¹².
- Motivet till val av inhalationsanestesi och därmed anestesigas är alltid primärt medicinskt. Vid gasanestesi ska, om det finns likvärdiga alternativ utifrån medicinska överväganden och patient-säkerhetsbedömning, den gas som har lägst klimatpåverkan väljas i första hand.
- Arbetssätt som optimerar flödet av anestesigas ska tillämpas och andra utsläpps begränsande åtgärder ska införas när det är tillämpligt.
- Lustgas som används inom förlossningsvård ska destrueras. För lustgas som används i annan verksamhet än förlossning förordas destruktions om det bedöms kostnadseffektivt och medför en betydande minskning av klimatpåverkan.
- I relevanta transportsammanhang ska rutt-optimering genomföras för att effektivisera energi-användningen.
- Vid upphandling av verksamhetsbilar och transport-tjänster ska hänsyn tas till att minska påverkan på klimat, miljö och hälsa. Verksamhetsbilar som införskaffas ska uppfylla de vid var tid gällande statliga kriterierna för miljöbil och ha en låg påverkan på klimat, miljö och hälsa, så som nollutsläppsfordon^{13,14}, biogasfordon och etanolfordon. Vid införskaffandet beaktas också de tank- och laddningsmöjligheter som finns i närområdet. Laddhybrider kan väljas för de verksamheter där driften i huvudsak blir eldrift.
- Åtgärder som underlättar för hållbart resande är viktiga att integrera vid planering av ny- och ombyggnationer.

10 Riktlinjer för inköp, LS 2018-0667.

11 Riktlinjer för möten och resor, RS 2020-0784.

12 Att använda rätt energi vid rätt tillfälle för rätt behov.

13 El- eller vätgasfordon

14 För elfordon bör det finnas möjlighet till laddning vid verksamheten eller motsvarande.

4.2 | Resursförbrukningen effektiviseras och förutsättningarna för en cirkulär resursanvändning stärks

- I arbetet med att minska miljö- och klimatpåverkan från förbrukningsartiklar inom hälso- och sjukvården, samt tandvården, ska nedanstående trappa användas under förutsättning att patientsäkerhet, vårdkvalitet, arbetsmiljö och ingångna avtal kan upprätthållas. Trappan är en prioriteringsordning, vilket innebär att åtgärder högst upp prioriteras i första hand, men att åtgärder från alla steg kan behövas beroende på typ av produkt och användningsområde.
  1. Minska förbrukning och svinn av resursintensiva engångsprodukter.
  2. Övergå från engångsprodukter till flergångsprodukter.
  3. Övergå till återvunna och biobaserade materialflöden i de fall där engångsprodukter inte kan bytas ut till flergångsprodukter.
  4. Skapa förutsättningar för ökad högkvalitativ materialåtervinning.
- I samband med bygg- och anläggningsverksamhet ska följande åtgärder övervägas: Optimera materialanvändning genom design och konstruktionsval,

möjliggöra återbruk av giftfria material och byggprodukter liksom materialåtervinning av ingående byggprodukter och material, använda återbrukat material och produkter där det är möjligt, välja material med låg miljö- och klimatpåverkan där det är möjligt samt främja fossilfria transporter och arbetsmaskiner.

- Berg- och jordmassor ska som utgångspunkt återanvändas, så nära den plats de genererades som möjligt, eller i andra hand återvinnas. I båda fallen ska hanteringen ske högkvalitativt och med låg miljö- och klimatpåverkan.
- Vid avfallshantering ska Byggföretagens riktlinje Resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning tillämpas.
- Vid förvaltning av byggnader och anläggningar ska kostnader och resursanvändning minimeras genom ett proaktivt underhållsarbete.
- Cirkulärt återbruk av relevanta produktströmmar ska främjas i processer. Exempel på relevanta produktströmmar är it- och kommunikationsutrustning, möbler, medicinteknisk utrustning och textilier. För material som inte kan återbrukas ska materialåtervinning främjas.

” Region Stockholms verksamheter och tillhörande miljöer ska vara tillgängliga. Alla ska kunna ta del av verksamheternas utbud, förflytta och orientera sig på ett säkert och självständigt sätt i Region Stockholms lokaler, övriga miljöer och transporter.

4.3 | Giftfria miljöer främjas och utsläpp av miljö- och hälsofarliga ämnen samt buller-påverkan minskar

- För att främja giftfria miljöer ska nämnder och bolag bedriva sitt utfasningsarbete med utgångspunkt i Region Stockholms utfasningslistor för kemiska produkter respektive varor. Utfasning av farliga ämnen ska prioriteras särskilt i produkter, material och varor som barn, unga, gravida och ammande kvinnor kan komma i kontakt med inom Region Stockholms verksamheter. Gruppvis utfasning ska tillämpas för de särskilt prioriterade ämnesgrupperna hormonstörande och potentiellt hormonstörande ämnen, CMR-ämnen, PFAS och antimikrobiella ämnen.
- Vid investeringar, inköp och upphandling ska kemiska produkter, material, varor och tjänster som innehåller ämnen enligt bilaga 1. Kriterier för utfasning av farliga ämnen samt Region Stockholms Utfasningslistor för kemiska produkter och kemikalier i varor undvikas. Kemikaliekraven måste alltid anpassas utifrån varje specifik upphandling.
- Kemiska produkter, material och varor som byggs in i byggnader och anläggningar ska bedömas antingen med hjälp av Byggsvarubedömningens kriterier gällande kemiskt innehåll och livscykelaspekter eller motsvarande bedömningssystem, alternativt med hjälp av bilaga 1. Kriterier för utfasning av farliga ämnen. I de fall Byggsvarubedömningens kriterier används ska i första hand kemiska produkter, material och varor väljas som fått totalbedömningen ”rekommenderas” eller ”accepteras”.
- Kemiska produkter, material och varor som byggs in i byggnader och anläggningar ska dokumenteras vid ny- och ombyggnation och dokumentationen ska hållas uppdaterad. Berörda nämnder och bolag bör ta fram egna anvisningar för vilka projekt som omfattas av byggsvarubedömningens krav och kravet på loggbok.
- Nämnder och bolag ska vidta åtgärder för att minska riskerna med utveckling av antimikrobiell resistens kopplad till användning av antimikrobiella ämnen i

kemiska produkter och varor. Antimikrobiella ämnen i kemiska produkter och varor ska enbart användas då den medicinska nyttan överväger risken.

- Risken för utveckling av antibiotikaresistens i avloppsvatten från antibiotikaintensiva vårdverksamheter inom slutenvård ska beaktas och relevanta riskminskningsåtgärder införas om forskningen visar på behov av sådana.

4.4 | Biologisk mångfald och ekosystemtjänster bevaras och om möjligt stärks vid investeringar, inköp samt på redan exploaterad mark

- Hänsyn till biologisk mångfald och andra ekosystemtjänster ska tas i investeringsprocessen och under förvaltningsfasen för fastigheter och anläggningar. Hänsyn ska tas till existerande grönstrukturer och naturkvaliteter och gröna samband ska värnas. Samverkan med andra aktörer, som kommuner och fastighetsägare, ska ske vid behov.
- Möjliga naturvårdsåtgärder ska identifieras och integreras i förvaltning samt vid investeringar i nya anläggningar och byggnader, där det är relevant.

4.5 | Produkter, tjänster och miljöer är utformade så att de kan användas av så många som möjligt utan behov av anpassning

- Region Stockholms verksamheter och tillhörande miljöer ska vara tillgängliga. Det innebär att alla människor ska kunna ta del av verksamheternas utbud, förflytta och orientera sig på ett säkert och självständigt sätt i Region Stockholms lokaler, övriga miljöer och transporter.
- Region Stockholm ska erbjuda möjlighet för alla att uttrycka sig, ta del av, förmedla och tolka information för att kunna använda sig av verksamheternas tjänster och produkter.

4.6 | Hälsofrämjande miljöer som syftar till välbefinnande och återhämtning främjas

Vid utformning av miljöer inomhus och utomhus ska hälsofrämjande aspekter beaktas, såsom konstens hälsofrämjande aspekter.

4.7 | Genom inköpsprocessen ska Region Stockholm bidra till ökad samhällsnytta, motverka kränkningar av mänskliga rättigheter och arbetstagarers rättigheter samt motverka negativ miljöpåverkan och korrupcion

- Nämnder och bolag ska efterleva Riktlinjer för inköp¹⁵ för att säkerställa att hållbarhet utgör en integrerad del av inköpsprocessen.
- Nämnder och bolag ansvarar för att implementera och följa upp hållbarhetskrav för genomförda upphandlingar samt för de samordnade upphandlingar de genomför på annans uppdrag.
- Nämnder och bolag ska arbeta för efterlevnad av Uppförandekod för leverantörer¹⁶.

4.8 | En sund konkurrens på likvärdiga villkor främjas

- Nämnder och bolag ska efterleva Riktlinjer för ekonomistyrning¹⁷.
- Nämnder och bolag ansvarar för efterlevnad av Uppförandekod för Region Stockholm¹⁸.

4.9 | Hållbara måltider

- Patientmåltiden ska vara framtagen med patientens hälsa och livskvalitet i centrum. För att patientmåltiden ska vara hållbar ska den vara hälsosam enligt Livsmedelverkets näringsrekommendationer och inkludera ekologiska livsmedel. I planeringen av patientmåltider ska minimerat matsvinn eftersträvas och hänsyn tas till klimatpåverkan och biologisk mångfald vid valet av livsmedel. Vid upphandling av livsmedel och måltidstjänster ska hållbarhetskrav ställas. Detta kan ske med stöd av Vägledning Hållbara måltider¹⁹.
- I första hand väljs ekologiskt kaffe, te och frukt till anställda vid inköp och vid representation.

” Patientmåltiden ska vara framtagen med patientens hälsa och livskvalitet i centrum.

15 Riktlinjer för inköp, LS 2018-0667.

16 Uppförandekod för leverantörer, LS 1303-0353.

17 Riktlinjer för ekonomistyrning, RS 2021-0287.

18 Policy Uppförandekod för Region Stockholm, LS 2017-1198, RS 2019-0829.

19 Vägledning Hållbara måltider med tillhörande bilaga, RS 2022-0839.

5 En organisation att lita på

Inom området *En organisation att lita på* redovisas övergripande beskrivningar och krav på hur nämnder och bolag ska arbeta inom hållbarhet samt hänvisningar till befintliga styrande dokument.

5.1 | Organisationen bedrivs med en långsiktig hållbar ekonomi för att klara uppdrag och åtaganden på kort och lång sikt

- Nämnder och bolag ska arbeta systematiskt med miljö- och hållbarhetsledning. Riktlinjerna möjliggör verksamheternas certifiering enligt ISO 14001, samt en utveckling till hållbarhetscertifiering.
- Nämnder och bolag ansvarar för att Riktlinjer för ekonomistyrning²⁰ är kända och efterlevs.
- Under framtagande av tjänsteutlåtanden ska analys genomföras om det finns miljömässiga och/eller sociala konsekvenser av beslutet. Livscykelkostnad av beslutet beräknas där det är relevant för att beakta den totala kostnaden i relation till den hållbarhetsnytta som uppnås.
- Ekonomiska, miljömässiga och sociala konsekvenser ska beaktas i projekt, uppdrag och avtal. Fördjupade konsekvensanalyser ska genomföras vid behov.
- Ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet beaktas i Region Stockholms investeringar, i enlighet med Riktlinjer för investeringar²¹.
- Nämnder och bolag ska besluta om i vilka processer eller vid vilka beslut som konsekvensanalyser för social hållbarhet och folkhälsa ska genomföras. Utifrån analysens resultat ska vid behov åtgärder genomföras och följas upp.

5.2 | De åtgärder som ger störst samhällsnytta och måluppfyllelse inom ramen för tillgängliga skattemedel identifieras och prioriteras

- Nämnder och bolag ska säkerställa efterlevnad av Integrerad ledning och styrning av Region Stockholm²².

5.3 | Korruption motverkas aktivt

- Nämnder och bolag ansvarar för att Riktlinjer för anti-korruption och representation²³ är välkända och efterlevs.
- Nämnder och bolag ansvarar för efterlevnad av Uppförandekod för Region Stockholm²⁴.

5.4 | De mänskliga rättigheterna respekteras, skyddas och främjas vid genomförande av Region Stockholms uppdrag

- Nämnder och bolag ansvarar för att Uppförandekod för Region Stockholm²⁵ är välkänd och efterlevs.

5.5 | Diskriminering motverkas aktivt i verksamheterna och invånarna får del av service och tjänster med lika rättigheter och möjligheter

- Alla användare av Region Stockholms produkter och tjänster ska oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder få en likvärdig tillgång till Region Stockholms produkter, tjänster och resurser så långt det är möjligt. Som stöd finns vägledningsdokument²⁶.

20 Riktlinjer för ekonomistyrning, RS 2021-0287

21 Riktlinjer för investeringar, RS 2021-0286.

22 Integrerad ledning och styrning av Region Stockholm, RS 2020-0469, RS 2020-0740

23 Riktlinjer för anti-korruption och representation, RS 2020-0266

24 Uppförandekod för Region Stockholm, LS 2017-1198, RS 2019-0829

25 Uppförandekod för Region Stockholm, LS 2017-1198, RS 2019-0829.

26 Vägledning för att stärka barn och ungas rättigheter, RS 2020-0350, Vägledning Delaktighet för personer med funktionsnedsättning, RS 2021-0187, Vägledning nationella minoriteter och minoritetsspråk, LS 2016-524.

- I enlighet med Regions Stockholms folkhälsopolicy²⁷ ska skillnader i socioekonomisk status tas hänsyn till i regionens arbete med lika rättigheter och möjligheter. Analyser ska genomföras och åtgärder vidtas för att eliminera omotiverade skillnader.
- Nämnder och bolag ansvarar för att medarbetare ska genomgå relevanta utbildningar inom hållbarhet.
- Nämnder och bolag ansvarar för att medarbetare inom ramen för sina arbetsuppgifter har kompetens för att alla användare av Region Stockholms produkter och tjänster ska bemötas på ett likvärdigt sätt oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

5.5.1 | Delaktighet för personer med funktionsnedsättning

- Nämnder och bolag ska ansvara för att medarbetare har kompetens för att säkra delaktighet för personer med funktionsnedsättning inom ramen för arbetsuppgifterna.
- Medarbetare ska bemöta användare av Region Stockholms tjänster och produkter utifrån användarnas olika behov och förutsättningar så långt det är möjligt.
- Region Stockholm ska erbjuda möjlighet för alla att uttrycka sig, ta del av, förmedla och tolka information för att kunna använda sig av verksamheternas tjänster och produkter.
- Region Stockholms verksamheter, produkter och tillhörande miljöer ska vara kommunikativt och fysiskt tillgängliga. Det innebär att alla ska kunna ta del av verksamheternas utbud, förflytta och orientera sig på ett säkert och självständigt sätt i Region Stockholms lokaler, övriga miljöer och transporter. Vid om- eller tillbyggnad av infrastruktur samt livstidsförlängning av fordon eller fartyg ska tillgänglighetsaspekterna beaktas från start.
- Krav på tillgänglighet ska ställas när det som upphandlas ska användas av fysiska personer.

5.5.2 | Barns och ungas rättigheter

- Barnkonventionens grundprinciper ska omsättas i verksamheternas arbete som direkt och indirekt berör barn och unga upp till 18 år.
- Medarbetare ska ha kunskap och kompetens om barns och ungas rättigheter, behov och förutsättningar.

- Det ska finnas rutiner och arbetssätt för att möjliggöra barns och ungas delaktighet i frågor som berör dem utifrån deras ålder och förutsättningar.
- Nämnder och bolag ska utifrån sitt respektive ansvarsområde informera barn, unga och vuxna om deras rättigheter enligt barnkonventionen.
- Barn och unga ska skyddas mot försummelse, alla former av fysiskt eller psykiskt våld och övergrepp. Nämnder och bolag ska utifrån sitt respektive verksamhetsområde agera vid misstanke om ett barn eller en ungdom riskerar att fara illa.
- Inför upphandlingar, åtgärder, förändringar och beslut som direkt eller indirekt berör barn och unga, på kort och lång sikt, ska barnets bästa beaktas och vid behov ska en barnkonsekvensanalys genomföras.
- I avtal ska krav ställas utifrån barns och ungas rättigheter när så är relevant.

5.5.3 | Nationella minoriteter och minoritetsspråk²⁸

- Region Stockholm ska genom aktiva åtgärder stödja de nationella minoriteternas språk och kulturers fortlevnad och utveckling, där barns och ungas rätt till sin kulturella identitet och språk särskilt ska beaktas. Verksamheter ska informera om de insatser som genomförs.
- I ärenden där den enskilde är part eller ställföreträdare för part, ska nämnder och bolag utifrån sina ansvar och uppdrag säkerställa att den enskildes rätt till muntlig och skriftlig kontakt på de tre förvaltnings språken finska, samiska och meänkieli. Region Stockholm ska även i övrigt sträva efter att kunna bemöta de enskilda på minoritetsspråken.
- Nämnder och bolag ska ansvara för att medarbetare har kompetens för att omsätta de nationella minoriteternas rättigheter i praktiken inom ramen för arbetsuppgifterna.

” Barnkonventionens grundprinciper ska omsättas i verksamheternas arbete som direkt och indirekt berör barn och unga upp till 18 år.

²⁷ Region Stockholms folkhälsopolicy, RS 2020-0535

²⁸ Sveriges nationella minoriteter är judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. De nationella minoritetsspråken är jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli. Region Stockholm ingår i förvaltningsområde för finska, samiska och meänkieli.

5.5.4 | Jämställd verksamhet

- Nämnder och bolag ska i sin verksamhet utgå från grundprincipen om kvinnors och mäns lika värde och bedriva ett kontinuerligt jämställdhetsarbete på alla nivåer.
- Alla användare av Region Stockholms produkter och tjänster ska få likvärdigt bemötande och tillgång till Region Stockholms produkter, tjänster och resurser utifrån behov och ha lika stor möjlighet att påverka verksamheterna så att de motsvarar behoven oavsett kön. Analyser ska genomföras för att upptäcka och åtgärda omotiverade skillnader mellan könen.
- Krav som främjar jämställdhet ska ställas vid upphandling när det är relevant.

5.5.5 | Synliggörande och bemötande av homosexuella, bisexuella, transpersoner, personer med queera uttryck och identiteter och intersexpersoner (hbtqi)

- Medarbetare ska möta och synliggöra alla användare av Region Stockholms produkter och tjänster på ett professionellt, inkluderande, respektfullt, lyhört och likvärdigt sätt, oavsett kön, könsidentitet, könsuttryck eller sexuell läggning.
- Medarbetare ska ha relevant hbtqi-kompetens.

5.6 | Region Stockholm samverkar systematiskt internt i organisationen och externt med invånare och andra aktörer på ett inkluderande sätt som är tillgängligt för alla

- Nämnder och bolag ska ta ansvar för att det finns rutiner för samverkan mellan olika professioner

och med relevanta aktörer för att främja barns rätt till bästa möjliga hälsa, liksom barns och ungas delaktighet i frågor som berör dem utifrån deras ålder och förutsättningar.

- Personer med funktionsnedsättning ska ges möjlighet att delta i utvecklings- och uppföljningsarbete. Dialog ska föras på ett sätt som är tillgängligt och ger inflytande.
- Nämnder och bolag ska inom ramen för sina ansvarsområden lyfta frågor som berör de nationella minoriteterna till samråd. Barn och unga ges förutsättningar till delaktighet i samråd i frågor som berör dem.
- Dialogen ska inkludera rutiner för återkoppling.
- Nämnder och bolag ansvarar för modeller för samverkan mellan Region Stockholm och organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning i Stockholms län samt mellan Region Stockholm och länets pensionärsorganisationer.

5.7 | Verksamheterna är resilienta och har god beredskap för extraordinära händelser och effekter av ett förändrat klimat

- Nämnder och bolag ska säkerställa ett systematiskt säkerhetsarbete som omfattar hantering av miljö- och klimatrisker i enlighet med beslutad plan för krisberedskap.
- Nämnder och bolag ska vid upprättade av risk- och sårbarhetsanalyser beakta effekter av ett förändrat klimat samt sociala konsekvenser i kontinuitetsplanering och systematiskt beredskapsarbete.

Bilaga 1.

Kriterier för utfasning av farliga ämnen

Kriterierna nedan specificerar vilka egenskaper, ämnen och ämnesgrupper som Region Stockholm bedömer som farliga och arbetar aktivt med att fasa ut. Prioriteringsnivåerna är i enlighet med Kemikalieinspektionens kriterier för utfasning- och riskminskning av farliga ämnen.

- Ämnen klassificerade med någon av nedanstående faroangivelser och faroklasser enligt CLP-förordningen (förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar), i EU-harmoniserad klassificering (enligt bilaga VI i CLP-förordningen) eller vid egenklassificering.
- Ämnen som är, samt ämnen som potentiellt är, långlivade, bioackumulerande och toxiska (PBT) samt mycket långlivade och mycket bioackumulerande (vPvB) enligt REACH (Förordning (EG) nr 1907/2006 om Registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier) bilaga XIII.
- Ämnen som har sannolika allvarliga effekter på människors hälsa eller miljö enligt REACH artikel 57 f²⁹
- Ämnen upptagna på vid var tid gällande version av Kandidatförteckningen, REACH artikel 59
- Ämnen upptagna på vid var tid gällande version av Begränsningsförteckningen, REACH bilaga XVII
- Ämnen på bilaga XIV Tillståndsföreteckningen ska inte förekomma i Region Stockholms verksamheter om det inte finns undantagna användningar som Region Stockholm kan tillämpa
- Ämnen upptagna på vid var tid gällande version av Chemsecs³⁰ SIN-lista
- Per- och polyfluorerade alkylsubstanser (PFAS) enligt vid var tid gällande version av OECDs³¹ definition
- Bly-, kadmium- och kvicksilverföreningar
- Parfymämnen
- Antimikrobiella ämnen med risk för resistensutveckling.

Faroegenskap	Prioriteringsnivå och CLP/H-fras	
	Utfasningsämne	Riskminskningsämne
Cancerframkallande	Carc. 1A/1B, H350	Carc. 2, H351
Mutagent	Muta. 1A/1B, H340	Muta. 2, H341
Reproduktionsstörande	Repr. 1A/1B, H360	Repr. 2, H361
Kraftigt allergiframkallande resp. Allergiframkallande	Resp. Sens 1, H334 Skin Sens. 1A H317	Skin Sens. 1/1B, H317
Ozonnedbrytande	Ozon, H420	
Miljöfarliga Långtidseffekter		Aquatic chronic 1, H410 Aquatic chronic 4, H413
Mycket hög akut giftighet		Acute Tox. 1/2, H300 Acute Tox. 1/2 H310 Acute Tox. 1/2 H330 STOT SE 1, H370
Specifikt organskadande efter upprepad exponering		STOT RE 1, H372

²⁹ Exempelvis hormonstörande ämnen och persistenta, mobila och toxiska ämnen (PMT-ämnen).

³⁰ The International Chemical Secretariat.

³¹ Organisation for Economic Co-operation and Development.

Bilaga 2.

Relaterade styrande och stödjande dokument

Policyer

- Region Stockholms Hållbarhetspolicy, RS 2019–0857
- Region Stockholms folkhälsopolicy, RS 2020-0535
- Integrerad ledning och styrning av Region Stockholm, RS 2020- 0740
- Uppförandekod för Region Stockholm, LS 2017-1198, RS 2019-0829

Riktlinjer

- Riktlinjer för investeringar, RS 2021-0286
- Riktlinjer för inköp, LS 2018-0667
- Finansiella riktlinjer, RS 2020-0448
- Riktlinjer för säkerhetsarbete, säkerhet, RS 2020-0782
- Riktlinjer för ekonomistyrning, RS 2021-0287
- Riktlinjer för anti-korruption och representation, RS 2020-0266
- Riktlinjer för möten och resor, RS 2020-0784

Strategier

- Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022-2030, RS 2020-0457
- Strategi för suicidprevention, RS 2020-0456
- Kulturstrategi för Stockholmsregionen, LS 2017-1514
- Hållbarhetsstrategi, RS 2020-0779
- Näringslivs- och tillväxtstrategi, RS 2020-0780

Program

- Regionalt trafikförsörjningsprogram för Stockholms län, LS 2017– 0540

Vägledning

- Vägledning för att stärka barn och ungas rättigheter, RS 2020-0350
- Vägledning Delaktighet för personer med funktionsnedsättning, RS 2021-0187
- Vägledning nationella minoriteter och minoritetsspråk, LS 2016-524
- Vägledning Hållbara måltider, RS 2022–0839

Uppförandekoder

- Uppförandekod för leverantörer, LS 1303-0353

Regionledningskontoret
Box 30215
104 25 Stockholm
regionstockholm.se

